

SISTEMA DE GARANTIA DE LA QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES ALS CENTRES ESCOLARS DELS ESTUDIS D'EDUCACIÓ INFANTIL

En els estudis de grau en Educació Infantil de la facultat de Ciències Socials de Manresa (UVic-UCC) considerem les pràctiques com un element fonamental en la formació dels/de les futur/es mestres, i, per tant, posem especial cura en buscar la màxima qualitat d'aquestes estades.

1. ÒRGAN RESPONSABLE:

El disseny i la planificació del sistema de garantia de qualitat de les assignatures de Pràcticum corresponen a la Direcció i a la Coordinació de Pràctiques dels estudis, amb el suport de l'àrea de qualitat. També són responsables de la gestió del sistema, que implica coordinar i controlar l'execució i seguiment dels procediments establerts i elaborar anualment els informes previstos en el sistema.

2. CONTINGUTS DEL SISTEMA DE PRÀCTIQUES:

Les assignatures de pràctiques del estudis d'Educació Infantil són de caràcter estrictament obligatori. La seva durada i característiques vénen determinades pel Pla d'Estudis aprovat per la UVic-UCC i contempnen un total de 41 crèdits ECTS dels 240 que corresponen al títol oficial de Grau en Mestre d'Educació Infantil.

En ser uns estudis-altament professionalitzadors, el pes de les pràctiques és important i progressiu, amb un nombre major de crèdits ECTS cada any:

- Pràcticum I: 8 crèdits
- Pràcticum II: 15 crèdits
- Pràcticum III: 18 crèdits

A fi que els i les estudiants coneguin les característiques i peculiaritats dels diferents contextos i etapes educatives, les pràctiques es realitzaran obligatòriament en diferents escoles cada any i entre el Pràcticum II i el Pràcticum III s'hauran de cobrir les els dos cicles de l'Educació Infantil (0-3 anys i 3-6 anys).

El creditatge i la complexitat de les assignatures de pràctiques a escola va creixent amb els cursos del grau. En el Pràcticum I les i els alumnes de segon fan un paper fonamentalment observador entenent que al ser les primeres pràctiques retornen a l'escola de nou, però amb ulls de mestre. En el Pràcticum II i III, el període d'estada és més llarg i intensiu i es demana a l'alumnat que cap al final de l'estada realitzi i documenti una intervenció.

Per aconseguir fer de les pràctiques un temps formatiu d'impacte, treballem sobre dues idees clau:

1) Veure i viure bons models educatius:

- Les pràctiques només es poden dur a terme en centres que hagin estat reconeguts pel Departament d'Educació com a centres formadors (ORDRE ENS/85/2013 de 7 de maig)
- Posem especial èmfasi en mantenir convenis de pràctiques amb escoles singulars, és a dir, escoles que són reconegudes en la comunitat educativa com a centres innovadors i de referència.

2) Compartir-los sota la mirada de mestres experts/es.

Les estades a les escoles es combinen amb trobades en grup petit (15-20 alumnes) on es puguin confrontar els diversos models d'escoles de tots els participants. Aquest espai de diàleg complementari a les estades als centres, i també de rigorosa assistència, es considera una eina bàsica en la formació dels/de les futurs/es mestres que es proposa com a objectius:

- A través de la mirada de mestres experts/es, ajudar els i les estudiants a interpretar tot allò que passa a l'escola i lligar-ho amb les idees i models que ho sustenten sobre com som i com aprenem les persones.
- Crear grups de discussió i anàlisi de vivències i experiències que ajudin a donar sentit als conceptes que provenen de les diverses assignatures.
- Canviar les concepcions educatives que tenim tan arrelades a causa de la història escolar viscuda per cadascú.
- Afavorir la integració en un grup reduït que permeti expressar a cadascú les seves maneres de pensar i contrastar-les amb la resta de companyes.
- Aprendre a funcionar com un grup de treball que es planteja fites comunes i on s'apren a partir de la participació de tothom.

Les persones que lideren aquests grups són mestres d'infantil de reconeguda trajectòria en l'etapa que tracten (bressol o parvulari).

3. PROCEDIMENT DE LES PRÀCTIQUES:

a) Cerca de centres i formalització de convenis de pràctiques:

El perfil dels centres de pràctiques respon als objectius d'aprenentatge del contingut pràctic de les assignatures de Pràcticum tal i com s'ha explicat en el punt anterior.

És responsabilitat de la Direcció i de la Coordinació de Pràctiques cercar aquells centres que responen a les necessitats formatives dels i de les estudiants en pràctiques i desplaçar-s'hi a fi d'establir-hi conveni.

A data de juliol de 2015, els estudis d'educació infantil mantenen conveni de pràctiques amb 16 escoles bressol o entitats que gestionen escoles bressol i 55 escoles d'infantil i primària o ZERs.

Cada curs, en funció del nombre d'estudiants que cursen els pràcticums, la seva procedència geogràfica i raons organitzatives pròpies del pla docent universitari, es posa a disposició de les estudiants una llista d'escoles que es publica també al web. Cada estudiant manifesta les seves preferències en un aplicació informàtic que adjudica la plaça en funció de l'expedient acadèmic.

b) Informació per a les escoles de pràctiques:

La coordinadora de pràctiques dels estudis contacta amb els centres formadors a fi de fer una previsió de les places que ofereix cadascun dels centres de cara a planificar l'ocupació de places per al curs vinent.

En el moment que es determina, s'adjudica l'alumnat en pràctiques als centres formadors seguint el procediment d'adjudicació de pràctiques que s'explica més endavant en aquest document. Un cop l'alumnat està assignat, s'envia a les escoles de pràctiques la relació d'alumnes, junt amb la informació acadèmica necessària, que inclou el calendari de pràctiques, el programa de l'assignatura de pràcticum amb la descripció dels objectius principals, el document per a l'avaluació de l'alumne/a en pràctiques i el contacte del/de la tutor/a de pràcticum de la universitat que tutoritzarà els i les estudiants corresponents.

Previ a l'inici de cadascun dels períodes de pràctiques, aquests/es tutors/es de pràcticum de la universitat contacten amb els/les tutors/es de les escoles de pràctiques a fi de donar-se a conèixer, explicar els objectius formatius del pràcticum i, sobretot, quina implicació tindran per a l'escola formadora.

c) Accés per part de les escoles:

Qualsevol escola reconeguda pel Departament d'Educació com a centre formador (ORDRE ENS/85/2013 de 7 de maig) pot ser centre de pràctiques del Grau en Educació Infantil. Abans, però, la Direcció i/o la Coordinació de Pràctiques dels estudis visitarà l'escola a fi de valorar la pertinença de l'oferta i la possibilitat d'enviar-hi alumnes de pràctiques.

d) Informació a l'alumnat:

Durant la tutoria de matrícula s'informa a l'alumnat de totes les assignatures de Pràcticum que contempla el Pla d'Estudis del Grau, i de la necessitat d'assistir a les estades de pràctiques en horari escolar de forma obligatòria.

Més endavant, i amb certa anterioritat a l'inici del període de pràctiques, s'informa a l'alumnat de cadascun dels cursos sobre el període de pràctiques corresponent, les escoles formadores en les quals podran dur a terme les pràctiques i del procediment d'assignació de places. S'intenta que siguin els i les alumnes de cursos superiors els que presentin les escoles de pràctiques als seus/seves companys/es de cursos

inferiors donat que ho poden fer des de la seva experiència d'haver realitzat les pràctiques allà, la qual cosa atorga un valor afegit a la informació.

Finalment, i coincidint amb l'inici del període de pràctiques a l'escola, es duu a terme la primera sessió de Pràcticum a la universitat amb el tutor/a acadèmic/a corresponent, a fi de preparar i guiar l'alumnat per al període de pràctiques que estan a punt de començar, així com per informar-los sobre el contingut de l'assignatura, els seus objectius principals i el sistema d'avaluació.

Per últim, l'alumnat pot consultar sempre que vulgui la informació referent a les pràctiques a la web de la universitat.

e) Accés per a l'alumnat:

L'accés als Pràcticums del Grau és automàtic en el moment en què l'alumnat formalitza la matrícula de les assignatures pràctiques. Les assignatures de Pràcticum impliquen l'estada de pràctiques obligatòria a l'escola formadora en horari escolar, així com l'assistència a com a mínim un 80% de les sessions de pràcticum que es duen a terme a la universitat per a poder ser avaluat o avaluada.

f) Sol·licitud de l'alumnat:

Per a sol·licitar ésser adjudicat a un centre de pràctiques, l'alumnat ha d'omplir una aplicació informàtica de Selecció de Centres que es troba a la Intranet en el moment en què des dels estudis se'ls hi demana, indicant 10 escoles de pràctiques en ordre de preferència.

g) Assignació de centre de pràctiques:

Un cop finalitza el període de selecció de centres de pràctiques, es duu a terme la seva assignació. L'assignació de places es realitza per estricta ordre d'expedient acadèmic, de manera que l'alumnat amb millor nota sempre podrà escollir l'escola de pràctiques on vol anar. En qualsevol dels casos, si un cop acabada la primera assignació, algun/a alumne/a es queda sense plaça assignada, se'l deixa triar entre les places lliures que queden, i se'l reassigna des de la Coordinació de Pràctiques.

h) Conveni:

Els estudis d'Educació Infantil disposen d'un conveni marc de col·laboració que està signat per la direcció dels estudis i pel director/a o cap d'estudis de l'escola de pràctiques. En aquest conveni també s'assigna a un/a coordinador/a de pràctiques del centre formador que fa de representant de la resta de tutors/es del centre i s'acorden les obligacions i responsabilitats de cada una de les parts tal i com veurem més endavant en aquest mateix document. Aquest conveni es renova automàticament cada curs o a petició de les institucions si es valora necessari.

i) Assignació de tutors/es:

Cada estudiant en pràctiques compta amb la supervisió de dos/dues tutors/es diferents durant el període de pràctiques: el/la tutor/a acadèmic/a, que és el/la professor/a d'universitat nomenat/da per la Direcció dels estudis que dirigeix els grups de pràcticum a la universitat; i el/la tutor/a del centre formador, que és el/la mestre/a de l'aula a la qual ha estat assignat l'alumnat i que tutoritza la seva estada a l'escola.

j) Funcions del/de la tutor/a acadèmic/a:

Les obligacions i responsabilitats del/de la tutor/a acadèmic/a són:

- Fer el seguiment de les estades a través de les sessions de grups de treball a la universitat i del contacte amb els coordinador/es de pràctiques i/o tutors/es quan calgui.
- Supervisar la intervenció de l'alumne/a de pràctiques.
- Concertar com a mínim una reunió amb el coordinador/a de pràctiques i els mestres tutors/es. La reunió es durà a terme als centres formadors al llarg del període de pràctiques de les alumnes i tindrà per objectiu fer el seguiment i valoració de les pràctiques.

k) Funcions del/de la tutor/a del centre formador:

Les obligacions i responsabilitats del/de la tutor/a del centre formador són:

- Acompanyar i guiar l'alumne/a en la seva estada a l'aula.
- En cas que l'alumne/a hagi de fer intervenció a l'aula, supervisar-la i facilitar-ne la realització: consensuar espais, temporització, materials, etc.
- Avaluar la tasca de l'alumne/a a partir del document proporcionat pels estudis a l'inici del període de pràctiques. L'avaluació del tutor del centre correspon a una petita part del total de l'assignatura de Pràcticum.
- Participar com a mínim en una reunió de seguiment de les pràctiques amb el tutor/a de grau i el coordinador/a de pràctiques del centre.

l) Funcions del/de la coordinador/a de pràctiques del centre formador:

Les obligacions i responsabilitats del/de la coordinador/a de pràctiques del centre formador són:

- Vetllar per portar a terme un bon acolliment de l'alumnat de pràctiques i tenir cura de la seva plena integració al centre.
- Presentar el projecte educatiu i la gestió i l'organització del centre als alumnes en pràctiques i facilitar-los l'accés als documents de l'escola.

- Facilitar l'assistència de l'alumnat en pràctiques a les diverses reunions del centre (claustre, equips docents, departaments, tutories, reunions i entrevistes amb les famílies).
- Informar amb rapidesa als tutors/es de grau de qualsevol anomalia o problema que sorgeixi amb els estudiants: puntualitat, assistència, actitud...
- Concretar una reunió de seguiment entre la tutor/a de grau i els mestres tutors/es.
- Avaluar el procés de pràctiques en conjunt.

m) Funcions de l'equip directiu del centre formador:

Les obligacions i responsabilitats de l'equip directiu del centre formador són:

- Nomenar un responsable de pràctiques com a interlocutor/a de la Universitat.
- Adjudicar els tutors/es del centre a cada alumne/a tenint en compte els següents criteris generals i buscant en cada cas les millors opcions possibles:
 - Docents compromesos amb l'èxit escolar dels seus alumnes.
 - Docents amb il·lusió per la seva feina i per comunicar aquesta il·lusió a les noves generacions.
 - Docents amb experiència com a mestres i en el nivell o tasca que desenvolupen i que tutoritzaran.
 - Docents que han participat en programes d'innovació.
 - Docents amb capacitat per a treballar en equip.
- Elaborar i signar el pla de treball de pràctiques que defineix i especifica la relació amb la universitat de referència.
- Vetllar per al bon funcionament de les pràctiques i per a què no interfereixin en la dinàmica de l'escola.

n) Funcions dels Estudis d'Educació Infantil:

Les obligacions i responsabilitats de l'equip de la universitat són:

- Assignar els/les alumnes als centres formadors tal i com s'ha explicat en l'apartat g) d'aquest document.
- Nomenar un/a únic/a tutor/a per al grup d'alumnes del mateix nivell que portaran a terme les pràctiques en el centre, amb les responsabilitats que es defineixen en aquest mateix document en l'apartat j).
- Elaborar i signar el pla de treball de pràctiques, que defineix la relació específica amb cada centre, de comú acord amb els/les responsables del centre.

- Avaluar les estades de pràctiques en el seu conjunt i introduir les modificacions que calgui per tal de seguir millorant el procés en futures edicions. Per tal d'escoltar les diferents veus protagonistes del procés, es promouran trobades col·lectives posteriors als períodes de pràctiques amb els tutors/es dels centres formadors. En aquest sentit es farà almenys una reunió d'avaluació amb els tutors/es de grau i es demanarà la valoració de l'alumnat a partir de les memòries.

o) Funcions de l'alumnat de pràctiques:

Les obligacions i responsabilitats de l'alumnat en pràctiques són:

- Aconseguir un clima de confiança i una bona comunicació amb el tutor/a, i en general, amb tot el personal del centre.
- Interessar-se per conèixer i entendre el funcionament de l'aula i l'escola.
- Mantenir una actitud dins l'aula d'escolta activa i de participació .
- Ser respectuós/a amb les persones i el centre.
- Ser absolutament rigorós/a amb l'assistència i la puntualitat.
- Dur a terme la intervenció que se li demana a cada nivell.
- Informar el tutor/a acadèmic/a de qualsevol incidència que afecti el normal desenvolupament de les pràctiques.
- En cas de voler utilitzar gravacions o imatges de persones per al desenvolupament del seu treball o intervenció, informar-se, acceptar i seguir la normativa que tingui establerta el centre al respecte.

p) Documentació de les pràctiques:

En el moment en què es presenten les escoles de pràctiques a l'alumnat, s'habilita l'aplicació informàtica de Selecció de centres de pràctiques de la Intranet, on l'alumnat pot consultar les adreces, telèfons i webs dels centres formadors, així com la previsió de places per a cadascuna de les escoles.

El calendari de pràctiques corresponent a cadascun de les assignatures de pràcticum es troba a la web de la universitat des de la matrícula del curs acadèmic. Els objectius formatius, la normativa referent a les pràctiques, les competències a assolir, així com la informació necessària per realitzar la memòria i/o dur a terme la intervenció a l'aula, consten en els programes de les assignatures corresponents, a part d'ésser explicats amb profunditat en la primera sessió de pràcticum abans d'iniciar el període d'estada de pràctiques a l'escola.

q) Seguiment de les pràctiques:

Immediatament abans d'iniciar el període de pràctiques, l'alumnat realitza una primera sessió de grup de pràcticum a la universitat amb el/la seu/seva tutor/a acadèmic/a, on se'l prepara i se'l guia per a l'estada a l'escola.

El primer dia de pràctiques a l'escola, l'alumnat és rebut en el centre formador per un responsable de l'escola (director/a, cap d'estudis o coordinador/a de pràctiques del centre), que li ensenya l'escola i el seu funcionament general, per després acompanyar-lo fins a la que serà la seva aula i li presenta el/la mestre/a responsable que serà el/la seu/seva tutor/a de pràctiques del centre formador. Aquest/a tutor/a del centre formador haurà d'avaluar l'alumne/a assignat/da i la seva intervenció, si escau, i alhora haurà d'estar en contacte directe amb el/la tutor/a acadèmic/a per a informar del funcionament de l'alumne/a a l'escola.

Un cop a la setmana, el/la tutor/a acadèmic/a es reuneix amb tot l'alumnat que es troba al mateix centre i amb d'altres alumnes per a formar grups de pràcticum d'unes 15-20 persones. En aquestes sessions de pràcticum, el/la tutor/a guia i intenta donar sentit al que està vivint l'alumnat en pràctiques a l'escola així com donar pautes i acompanyar els/les alumnes a l'hora de preparar la intervenció a l'aula i a desenvolupar les seves competències professionals. Alhora, l'alumnat aprofita aquestes estones de discussió per explicar les seves experiències a l'escola, compartir visions amb altres companys/es que estan fent les pràctiques en altres centres i aclarir els possibles dubtes que li vagin sorgint en el dia a dia a l'escola.

r) Avaluació de les pràctiques:

Per poder avaluar les pràctiques, l'alumne/a ha d'haver realitzat el 100% de les hores previstes d'estada a l'escola i ha d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les sessions de pràcticum dutes a terme.

L'avaluació és similar per a totes les assignatures de pràcticum però lleugerament diferent quant a % de nota i activitats avaluades. En tots els casos, la nota depèn en un % menor de l'avaluació del/de la tutor/a del centre formador, i la resta correspon al/a la tutor/a acadèmic/a.

El/la tutor/a del centre valora:

- Compliment amb les pràctiques: assistència i puntualitat.
- Implicació per part de l'alumne/a: actitud, iniciativa, compromís, responsabilitat.
- Relació de l'alumne/a amb el/la tutor/a, el centre, altres mestres i amb els infants.
- Valoració de la intervenció tutoritzada o autònoma dissenyada per l'alumne/a.
- Valoració de l'alumne/a en la intervenció tutoritzada o autònoma duta a terme.

Finalment, dóna una valoració qualitativa de l'alumne/a, que s'acabarà de concretar amb el/la tutor/a acadèmic/a en el moment de la visita al centre.

El/la tutor/a acadèmic/a és el que té més pes en l'avaluació final de l'assignatura de pràctiques. Entre altres coses valora:

- La participació activa en les sessions de grups de treball.
- La realització i documentació de la intervenció educativa.
- La lectura i discussió d'un llibre i/o diversos articles.
- La qualitat de les observacions i reflexions realitzades per l'alumne/a.

s) Incidències:

Durant el transcurs de les pràctiques, qualsevol incidència que es pugui produir es resol en primer terme mitjançant el/la tutor/a acadèmic/a, i si és necessari pot intervenir la Coordinació de Pràctiques i/o la Direcció dels estudis.

t) Valoració de les pràctiques:

En finalitzar les pràctiques es realitzen diferents valoracions:

Per una banda, l'alumnat complimenta una enquesta sobre la valoració de les pràctiques en general, tant de la programació, el centre de pràctiques, el/la tutor/a del centre formador com del/de la tutor/a acadèmic/a. Els resultats d'aquesta enquesta els rep la Direcció dels estudis que en fa la valoració conjuntament amb l'equip docent.

D'altra banda, en finalitzar els períodes de pràctiques, els estudis d'Educació Infantil conviden a tots/es els/les tutors/es de pràctiques, tant del centre formador com acadèmics, a una xerrada d'interès a la FUB que s'adigui a la temàtica treballada durant el pràcticum, sovint del mateix autor/a del llibre de lectura obligatòria, per després fer un berenar pedagògic amb la col·laboració de les alumnes de pràctiques, on poder parlar de forma distesa sobre el funcionament del pràcticum i sobre possibles opcions de millora per als cursos vinents.

Un cop finalitzada aquesta trobada, i amb els resultats de l'enquesta de l'alumnat, la Direcció dels Estudis i la Coordinació de Pràctiques es reuneixen amb la resta de tutors/es acadèmics/ques de pràcticum a fi de discutir i concretar possibles millores per als propers cursos acadèmics de pràcticum.

Finalment, els estudis d'Educació Infantil junt amb les escoles de pràctiques, elaboren el Pla de Pràctiques de forma conjunta, que inclou en el seu apartat final una Valoració del Pràcticum on es recullen propostes de millora per part del centre, i un cop finalitzat, es tramet als Serveis Territorial de la Catalunya Central per a què en tinguin un control.

4. RENDICIÓ DE COMPTES, REVISIÓ I MILLORA DE LA GESTIÓ DE LES PRÀCTIQUES:

a) Informe de les pràctiques:

La Direcció dels Estudis conjuntament amb la Coordinació de les Pràctiques són els responsables d'elaborar l'informe sobre les pràctiques del curs, que s'elabora durant els mesos de juny i juliol, i s'eleva a la Junta de Centre. Aquest informe inclou les següents dades:

- Relació de centres que han col·laborat en les pràctiques del Grau.
- Convenis nous signats i revisats.
- Total de places ocupades per centre.
- Valoracions fetes per l'alumnat, els/les tutors/es del centre formador, els/les tutors/es acadèmics/ques i els responsables dels centres formadors.

b) Difusió de l'informe:

Es fa difusió de l'informe de pràctiques a través dels següents canals:

- L'informe global de valoració del curs
- L'informe de seguiment de la titulació, que s'envia a la UAB i AQU_Catalunya
- La memòria anual de la universitat.

c) Revisió i millora:

L'informe elaborat per la Direcció dels Estudis i la Coordinació de Pràctiques consta d'un apartat de revisió i propostes de millora del sistema que inclou totes les aportacions provinents tant de l'alumnat, com dels/de les tutor/es acadèmics/ques, així com la valoració i les propostes de millora recollides en l'apartat final del Pla de Pràctiques que s'envia als Serveis Territorials de la Catalunya Central.

A més, en finalitzar el curs acadèmic, la Junta de Centre analitza els diferents informes de pràctiques dels estudis, fa una revisió del sistema i de les propostes de millora, si ho considera necessari.